

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Естония

Държавно и административно устройство

Република Естония, каквото е официалното наименование на страната, е парламентарна република начело с президент, избран от парламента за срок от 5 години. Президентът на Естония е Тоомас Илвес и е избран за първи път за президент през 2006 г., като през 2011 г. е преизбран за втори мандат. Законодателният орган на Естония се нарича Рийгикоог (Парламент) и се състои от една камара от общо 101 депутати, избирани за срок от 5 години. Парламентът избира и назначава редица високопоставени служители, начело с президента на Републиката, а също така председателя на борда на Централната банка и председателя на т.нар. Национален съд. Членовете на Парламента имат право да наблюдават и поискат обяснения от страна на правителството на Република и нейните членове за тяхната работа.

Изпълнителният орган на страната е правителството, начело с премиера Таави Рийвас, който през март 2014 г. стана най-младият премиер в Европейския съюз на 34 години. Със своето население от 1,3 млн. души Естония е най-малката прибалтийска страна, която е получила своята независимост на 20 август 1991 г., след отделянето ѝ от бившата СССР.

Република Естония е член на Европейския съюз от 2004 г. и е член на еврозоната от 2011 г. Страната е разделена административно на 15 области (на естонски *maakond*), които от своя страна се делят на 227 общини (от които 33 градски и 194 селски), а столицата Талин е разделена на 8 района. Самите общини силно варират според броя на населението в тях, като най-голямата е Талин (400 хил. души), а най-малката е остров Рухну – с население от само 67 души. Над две трети от общините са много малки, с население под 3 хил. души, поради което за повечето от тях е изгодно да си сътрудничат по между си в предоставянето на редица услуги и извършване на административни функции. Поради малкото население в много от общините, през последните години има нагласи за административна реформа, чрез която да се обединят по-малките общини заедно¹.

Политика за добро регулиране и измерване на административната тежест – примери за добри практики

Изследването на административната тежест за бизнеса започва в Естония през 2005 г., когато се провеждат две пилотни измервания, чрез които се тества приложимостта на Европейския модел на стандартните разходи (EMCP). Пилотните измервания са в областта на данъка върху добавена стойност и статистиката на заплащането на труда. По време на пилотната фаза за оценка на административната тежест в процеса по наблюдение са участвали представители на шест министерства и две агенции, които след това одобряват EMCP като подходящ за измерване на административните разходи в страната. Пилотните измервания са извършени от Центъра за политически изследвания (PRAXIS)².

През следващите две години (2006-2007 г.) Министерство на икономиката и комуникациите на Естония извършва първото същинско измерване, включващо изпълнението на структурните фондове и лицензите в транспорта. При тези измервания само теренната работа (интервютата) са възлагани на външни изпълнители, а самият анализ е извършен от самото Министерство на икономиката и комуникациите.

¹ За повече информация виж официалния сайт на правителството на Естония <https://valitsus.ee>.

² За повече информация посетете техния сайт <http://www.praxis.ee/>

При организацията на измерванията, всяко министерство е задължено да извършва измерванията на административната тежест в тяхната сфера на дейност, а Министерство на икономиката и комуникациите отговаря за методическата координацията, консултирането и обучението при използването на ЕМСР.

През декември 2007 г. Министерството на правосъдието съставя многостранна работна група, включваща представители от страна на министерствата, мозъчни тръстове, неправителствени организации и др. Тази работна група е отговорна за разработването на концепцията за оценка на регулаторното въздействие, в резултат на което Естония продължава със изследване на задълженията за информиране през 2009 г., като са идентифицирани всички задължения свързани с издаването на разрешителни и лицензи. Веднага след приключването на измерването през м. август 2009 г. започва изследване на задълженията в следните области -строителство и планиране, околна среда и социални дейности. Изследването приключва още в края на 2009 г., като координатор на проекта е естонското Министерство на икономиката и комуникациите. Резултатите са публикувани на техния сайт www.mkm.ee.

Добри практики за намаляване на административната тежест чрез ИКТ

Когато Естония придобива своята независимост през 1991 г., телефони имат по-малко от половината от населението на страната, а единственият мобилен телефон е бил на разположение на външния министър на страната. Само за две десетилетия Република Естония се превръща в един от световните лидери в областта на използване на информационните и комуникационните технологии, поради което днес неслучайно дори я наричат с нарицателното „E-stonia“. Превръщайки използването на информационните технологии в национална политика, днес всички училища и държавни организации са компютърно оборудвани, над 97% от бизнеса използва компютри, а 75% от домакинствата имат широколентов достъп до интернет. Нещо повече – целта на проекта EstWin е през 2015 г. всяко домакинство независимо къде се намира в страната да има високоскоростен (100 Mbps) достъп до интернет. Вече 99% от банковите трансфери се правят по електронен път и 95% от данъчните декларации се подават електронно. През 2007 г. Естония е първата държава в света, която допуска да има и електронно гласуване на парламентарни избори, а през 2011 г. дори една четвърт от избирателите са гласували чрез интернет³. Естония се превръща в един от лидерите при намаляване на административната тежест чрез използването на различни ИТ решения, например използването на единна контактна точка за бизнеса и гражданите (портала www.eesti.ee).

Днес електронното правителство на Естония е пример за добре функционираща система, която включва⁴:

1. Електронен търговски регистър (Е-търговски регистър)

Той представлява единна контактна точка, чрез която бизнесът да комуникират с правителството. Електронният търговски регистър дава редица възможности за бизнеса, като регистриране на нова фирма по интернет, редактиране при извършване на промени в данните на фирмите, подаване на годишни данъчни декларации, предлага възможности да се правят подробни проучвания за други фирми и много други. Електронният регистър съдържа не само текущи данни, но и пълна история на съществуването на компаниите в Естония от 1995 г. до момента, като цялата информация е публична и е достъпна през интернет.

Основната полза от Е-търговския регистър са силно намалено време и административни разходи. Е-Търговският регистър на Естония държи световния рекорд за най-кратко време за регистриране на фирма от само 18 минути.

³ Данните са на Естонския ИКТ клъстер www.e-estonia.com

⁴ За повече информация посетете сайт на електронното правителство на Естония <http://www.egov-estonia.eu/>

2. Електронен имотен регистър (Е-имотен регистър)

В него се поддържа информация за собствеността и съществуването на ограничени вещни права върху регистрирания недвижимия имот в полза на трети лица. След регистрацията на имота, цялата информация е достъпна онлайн. Информация в областта на електронния имотен регистър има правна сила и всеки може да получи тази информация чрез интернет. След внедряването му, сроковете на процедурата по прехвърляне на имоти са намалели драстично, като нотариусите и другите длъжностни лица получат цялата необходима информация от имотния регистър по електронен път.

3. Е-нотариус

Представява информационна система, която се използва при изготвяне на нотариални актове и едновременно с това служи за основа на дигитален архив, който осигурява комуникация с другите електронни регистри. Тази информационна система направлява и подпомага нотариусите при получаването и въвеждането на данните, необходими за изготвянето на договорите, а ползата за всички клиенти освен съкратено време е че могат да получат безплатно валидно копие на договора по електронен път от портала на електронното правителство www.eesti.ee.

4. Е-годишни декларации

Бизнесът може да подава годишните и други отчети и декларации чрез портала на Е-търговския регистър. Създадената единна електронна среда за подаване на декларации и отчети прави влизането и изпращането на данни значително по-удобно за бизнеса, тъй като има само едно специфично място, една форма и начин за представяне на всички необходими данни. Новата среда дава възможност на компаниите не само да представят своите годишни отчети, но и да ги подготви в пълен формат, без пропуски и несъответствия. Предприемачите могат да подписват цифрово докладите си с тяхната лична карта, която играе ролята на електронен подпис в Естония. Резултатът от внедряването на тази система е, че времето за обработката на данните и последващия достъп на всички заинтересовани страни както в частния и публичния сектор до данните на предприятията е намалено от 3 месеца на само 20 минути.

5. Е-досие (E-file)

Представява централизирана информационна система, чрез която се проследяват различните фази на административните, наказателни, граждански и други процесуални и съдебни актове, като достъп имат всички заинтересовани страни. Тя е интегрирана система, която дава възможност за едновременен обмен на информация между различните страни. По този начин не е необходимо представянето на тези документи при необходимост.

6. Визуализиран търговски регистър

Това е електронна услуга, чрез която се прави общ преглед на свързаните юридически и физически лица, които са регистрирани в Търговския регистър. Услугата първоначално е създаден за откриване на схеми за изпиране на пари, но днес е на разположение на всички редовни потребители на Е-търговския регистър

7. Програма за подобряване на събираната статистическа информация

Статистическата служба на Естония (на естонски Statistikaamet или съкратено SA) е държавна агенция към Министерство на финансите. От 1 януари 2010 г. в Търговския регистър на Естония се въвежда електронна система за събиране на данни от годишните отчети на предприятията. При това подаване се установява, че различните статистически формуляри, които се използват за събиране на информация от предприятията от Търговския регистър и от Статистическата служба съдържат в известна степен дублираща се информация.

Оттук възниква идеята административната тежест да бъде намалена, като подаването на едни и същи дублиращи се данни да бъде прекратено.

В резултат на това, практиката през последните 4 години се развива от обмяната на информация между Статистическата служба на Естония и техният Търговски регистър и в момента при попълване на статистическите данни онлайн във формата за въвеждане на данните на предприятията директно се зарежда цялата подадена преди това информация до Търговския регистър. По този начин респондентът отговорен за подаването на информация само довървежда тези показатели, които преди това не е предоставили или коригира въведената преди това информация, ако това е необходимо. Резултатът е, че задължението за подаване на статистическа информация все още остава, но размерът на изискваната и подавана информация от предприятията е значително намален, а от там и административната тежест. Цялата тази процедура е въведена чрез реализацията на електронната система наречена eSTAT⁵.

В случая, основният принцип който използва Естония при производството на националната статистическа информация е да се използват в максимална степен съществуващите административни източници на данни, разбира се, ако данните са в съответствие с критериите за качество необходими на Статистическата служба на Естония и Евростат (релевантност, точност, навременност, съгласуваност, съпоставимост и пр.).

⁵ За повече информация посетете официалния сайт на Статистическата служба на Естония <http://www.stat.ee>